„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у злату)
на годину 32 дин. на пола године 16 дин. на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 73. У Новом Саду у среду 11. маја 1888. ГОДИНА XXIII.

ГЕРМАНУ АНЂЕЛИЋУ.

(На дан његове прославе.)

„Нека свевишњи бог укрепи твоју свету десницу, да у прах смлавиш противнике своје и оснујеш цркву хијерархистичну, заповедајућу, цркву о каквој ти одавна сањаш. . . Нека свевишњи бог умудри твоју свету главу, да извојујеш победу над онима, који су устали против тебе столпа православља, тебе уголног камена вере . . .“ — Овако, по свој прилици овако, поздравиће Германа његове „питоме овчице,“ око „Србског Народа.“

Но ево и нас, где се прогурујемо и незвани. А и зашто да не незвани, кад ће у твојој прослави Германе, учествовати толики — дотерани.

Нећемо на параду; нећемо са твоје трпезе „соли и хлеба“; нећемо из твоје руке навору; нећемо отићи на ону свечану службу, али ћемо се на дан твоје прославе и ми искрено помолити богу: „Хвала ти боже; што није учинио оно, што је хтео!“

На данашњи дан, долазиће ласкавци, пузавци и чанколизе више но иначе, да падну пред тобом Германе у прашину, да додирну челом земљу, како би ти према њима пониженима изгледао већи и врснији. Но право је да се и на тај дан чује глас истине... Тај глас треба неко да изусти, а ево ћемо да га изустимо ми. Народ те Германе не признаје за свог законитог патрија!

Нек те не превари данашњи блесак и сјај. Ти можеш отворити на дан твоје прославе цркву, јер је у твојим рукама кључ; ти можеш правити велику част, јер имаш од куд; можеш дочекати да те каде и изговарају ти звучне поздраве, јер су данас у многих лепе речи постале јефтиније и од тамјана. Али ако умеднеш Германе да опипаш било народно, ако умеднеш да слушаш откуцај срца народњег, ако умеднеш да уходиш мисли народне, ти ћеш видети, како је мала твоја прослава.

Има нешто, што ће надглушити звона, а то је глас народа. Има нешто, што ће се јаче распознавати на небу од оне службе која ће се сутра горе послати. А то су сенке оних наших предака, који су својом крвљу и заслугама учвретили автономно право које ми данас уживамо, и које ти Германе хоћеш да поништиш . . .

Митрополити Михајло и Сава Косановић гањају се . . . Штросмајерова прослава спречена је, како се каже, „због богиња“, а на твоју прославу Германе предстојници натерују народ и општине на учествовање.

Папа Лав XIII. славио је недавно славу, па се то прохтело и теби Германе. Теби се уопште допада крута владавина хијерархије у католичкој цркви, па жудиш да поништиш народно право, автономију, и уведеш управу, која је слична католичкој, и која не даје народу удела у управи. Но то се коси са канонима и духом православне цркве.

У осталом, крута управа у католичкој цркви изазвала је реформацију Лутерову, а код нас је почела изазивати већ Назаренство . . . Жалосне су посљедице Германе изазвали твоји смерови, то је истина, али до мете ниси стигао, нити ћеш хвала буди свести нашег народа, икад стићи.

Ова твоја данашња слава Германе, треба да буде слава калуђерске победе над автономијом народном, али је се рано слави, сувише рано. То ће најближа будућност показати.

Глас народа је глас сина божијег! Тај глас не може ни данас остати нечујан; тога гласа треба да се сетиш Германе на дан данашње твоје прославе, тај ти глас не може бити непозиат...

Што се нас тиче, грешни смо људи; ми смо можда рекли у овом чланку и неку опорију но што смо требали, а може бити да смо рекли и неку сувише благу... Ко зна шта је у души човечијој; па ко зна шта је у твојој души Германе. С тога ћемо на завршетку да се поправимо, те да ти довикнемо из срца и душе:

Бог ти дао онако добро Германе, какво ти своме народу желиш. Како си свој народ љубио и бринуо се о њему онако нека буде и теби!

Хришћанска је ово жеља Германе, а од срца је, искренија од свију које ћеш на дан твоје прославе чути, и ми мислимо да против такве жеље не може имати нико — ништа.

У тој се жељи огледа најправедније начело: Свакоме по заслузи! Сваком своје! — Амин!

Политички преглед.

Европски квартет. О томе пише Петроградски „Ден“ у свом 50. броју овако: „На православни ускрс официози кнеза Бизмарка приправили су за Русију посланицу. „Kölnische Zeitung“ донела је вест, да се приликом недавнога борављења краљице енглеске у Шарлотенбургу збило званично „придружење Енглеске к средњо-европској лиги мира“. Та рептилија поздравила је тај чин као велики ударац за „панслависте Петрограда и Москве“ и нада се, да ће Русија на очиглед грозне моћи „четворнога савеза“ бити принуђена да се смири. Руски обожаватељи Немачке сумњају у оправданост тога гласа. „Ново је Времја“ мисли да је, „Köln. Ztg.“ испустила само пробе ради ваздушну лопту, да се кнез Бизмарк никад неће одлучити на пријатељство Енглеске. Те сумње доста су неосноване и не могу се ничим потврдити. Да су те вести ипак оправдане говори за њих врло много. Доста је да се само сетимо шта је било пре доласка енглеске краљице у Шарлотенбург и што је сада наступило. Пре доласка краљице, официози Бизмаркови, приликом недавне расправе због Батенберга, одазиваху се врло непристојно о Енглеској и њезиној влади. Шта више у очи самога доласка краљице, у једном листу, коју задахњује Бизмарк, појавише се ови редци: „Раздраживост народа против свега енглескога ванредно је велика и зато се у Берлину подузимљу опсежне мере опрезности, да се одврати провала народних страсти за време посете енглеске краљице у немачкој престолници.“ Али ето, краљица је стигла у Берлин и имала је тамо дужи састанак с кнезом Бизмарком. У исто време стигао је у Берлин и пуномоћник лорда Сализберија — један од чланова лондонскога кабинета, — војвода лорд Џон Манир Рутленд, те је и овај у два пута подуже разговарао с кнезом Бизмарком. Декорације одмах се променише. Непријатељства као да није ни било. Како енглеска краљица, тако и кнез Бизмарк били су ванредно задовољни с тим подужим разговорима те је лични орган кнеза Бизмарка „Норд. Алг. Цајтунг“ похитао изразити своје задовољство у врло необичном облику. Спомињући одлазак краљице Викторије из Берлина „где је била частно и симпатично дочекана од свију слојева берлинскога народа,“ орган Бизмарков опажа: Та посета остаће у памети не само оним, који су били тако сретни да се лично приближе краљици, већ ће је дубоко у памет засадити и сви они, који се осећају добри Немци. Разуме се само по себи, да ће тај посед и с њим спојени лични разговори, мисли и успомене имати најблагодатнији уплив на политичке односе између Немачке и Енглеске.“ Да оценимо смисао те изјаве, треба споменути, да је народ у Берлину дочекао енглеску краљицу доста хладно. Занимљиво је затим, да су сви немачки официози, баш канда се покоравају некаквој чаробној сили, уврстише оштре чланке против Русије, које је затим „Nordd. Allg. Ztg“. брижно репродуцирала; то је пало у очи и у самој Немачкој, тим више, што је немачка штампа, кад је цар Фридрих III. ступио на немачки престо некако учтиво писала према Русији, те што баш нема никаква разлога за обелодањење онако оштрих чланака против Русије . . . Очито је, да дима нема без ватре. Од стране цара Фридриха не може бити препрека за склапљање савеза. Свима је познато, како он симпатише с Енглеском, што је донекле разумљиво, јер је рођак краљици Викторији. Бизмарковом трију придружио се је тако још један члан и сада имадемо у Европи квартет. Сећајући се на различност интереса новопечених савезника Немачке, било би уместно сетити се бајке Крилова, премда се не ради о ствари, с којом би се могло шалити. Цемент, који ће спајати савезнике, биће мржња свих против Русије; у том ће случају савезници показати дивну слогу, макар се како разилазили у другим обзирима њихови пробитци. На тој струни свира и кнез Бизмарк. Према мирољубивим нагибањем цара Фридриха, Немачка ће се једва умешати у отворену борбу, јер у том нема ослона ни сигурности и од страха пред Француском. Кнез Бизмарк жели потиснути у рат своју савезницу. Та савезница, — имена јој не спомињемо — почела се је већ и наоружавати и мобилизовати (?) под изликом проведбе новога војнога закона. Сада се к њој придружује Енглеска. Можда ће још повући у борбу и несретницу Турску, где је сада немачки уплив свемогућан. Италију драже на Француску . . . У кратко улоге су у предстојећем источном концерту подељене. Сви очекују само знак дириџерскога штапића берлинскога Мефистофела . . .“

Из словенског света.

(ив) **Руси.** Колико Руси помажу позоришта и глумачку вештину нека покажу и ови примери: Московски милијонар Мамонтов издржава засебно позориште у Москви, где се искључиво руске и талијанске ствари представљају то га кошта 500,000 рубаља. Покојни барон Дервише узичуо је многе руске музичаре, а имао је своју музичку капелу, састављену из првих музичара. У Одеси један богат трговац дао је досад тамошњем руском позоришту 300,000 рубаља помоћи.

— „Рускоје Дјело“ лист Сергија Шарапова последника Аксаковљевог доноси у преводу причу „Мандат“ од Мађара Арпада Берцика, која је и српски изашла у „Одјеку“ и „Застави“. Мађарски се листови радују томе и славе Шарапова, а заборављају, да су га 1876. г. називали „руским шпијоном“ и држали га годину дана интернираног у Јасберењу и Кечкемету (где је и научио мађарски.) Док се на руске научаре Шарапова, Флоринског и других који путују по Угарској најгадније подозрева, дотле се мађарски научењак Мункачи комотно шета по Русији. Мађари много греше, ма да хвале своју непогрешивост.

— У Русији се још једнако купе прилози за гладујуће Црногорце. Досад је Русија највише и једина помогла гладним Црногорцима.

— „Руски Поломник“ (Хаџија) донео је врло лепу расправу о ширењу уније у Србији. Напредњачко „Видело“ сматрало је за своју „дужност“, да тај чланак нападне. Зна и зашто.

*

ЛИСТАК.

КЋИ.

(ИЗ ЖИВОТА ЈЕДНЕ ВЕВЕ.)

Од А. Берцика.

Овде лежим у врло лепој колевци са плавим сводом, лице ми је добро покривено.

Тек сам сахат и по на свету.

Око мене је дубока тишина, тек по некад дођу ми колевци — једна сека подигне рубац и показује ме многима, који су много већи од мене, неки с брадом а неки без браде.

Таком приликом обично рекне сека:

— Је ли да је лепа девојчица?

Или:

— Зар није лепа?

А тај се насмеши и одговори: „Врло је лепа.“

За тим погађају, на кога наличим. Моја особа, као што видим — састоји се из делова разних особа и ништа није моје, јер као што до сад дознадох: очи су мамине, чело татино, вилице дедине а уста су осталих чланова породице. Сама сам врло мало стекла за мог кратког века.

Тиме би још могла бити задовољна, али има нешто, што ми огорчава моје млађано расположење, јутро мога живота није без црне пеге. Један леп — врло леп млад човек гледа по најчешће или стоји поред похођана, кад ме гледају; овај леп млад човек је мој отац, коме сам ја већ тако брзо и нехотице задала бриге. Лице му је мрко и брижљиво, у оку разлије му се по некад која суза. У почетку мишљах, да му мамина болест задаје бриге, која не далеко од мене лежи у кревету и не миче се, али мама се добро осећа. Глас јој истина још не чух, макар да не спавам и пажљиво слушам шта се дешава око мене, али мама ћути, што је лекар казао тати:

„Ваша се жена према околностима врло добро осећа, — пулз јој редовно бије — само ју данас немојте манути да говори.“

Мами даклем не фали ништа.

За тим дода лекар: „Ви сте као млад отац сувише озбиљни, тако се дочекује прво дете?“

Отац не одговара.

У место њега чује се познат глас једне жене — мајке:

„Бранко је тако детињаст. Једи се, што није . . .“

— „Разумем, разумем!“ одговори лекар и насмеје се. „Та како можете таки бити! Биће и то! Видећете, више ћете радости имати од ове девојчице. Барем је неће узети у војнике.“

Није му испало за руком, да утеши оца, јер он — кад ме је лекару показао — такав поглед баци на ме, као да хтеде рећи: „Зар ми ниси могла учинити ту малу љубав? Та тако је мало фалило. И дубоко уздахне.

То сад већ дознадох, да сам нешто зло урадила, бејах непажљива — али рада би била знати, шта је то, и тврдо сам предузела себи, да се морам распитати и дознати.

У мишљењу мом прекиде ме добра сека, која поче из стакла у мене сипати неки млак чај. Није врло кусно, али чух, да је то само привремена храна — од сутра ћу бољу храну добијати. Један другом шушкају, јако сам изненадила моје родитеље са својим доласком — још не рачунаху на моју посету и за то се не побринуше за боље јело.

Опет ми отац дође у памет.

Да ми нису руке везане, пружила би их, загрлила би га и морао би ми казати шта га мучи.

Сад уђе мајка у собу, и донесе више посетница и брзојава, и наређа мами, одакле дођоше честитке.

— Бранко, и отац ти честита, рече тати.

Мајка чита: „Добро дошао мала унука, од срца се радујем, вас слатка децо грлим и љубим, пази на Јелену, да јој се зло не деси. — У почетку идућег месеца долазим. Павле.“

„Знао сам!“ рече суморно отац.

— Шта знадеш? питаше га мајка.

„Да ће тек идућег месеца доћи, јер ми је писао; ако буде мушко летећу, ако буде девојка, онда ћу милити к вами. Даклем миниће.“

Ове сам речи пажљиво слушала, јер, колико ми млада памет допушташе, дознадох, да ове речи садржавају тајну.

„Отац ће дакле милити“, рече мало затим тата.

Ако буде девојка, деда ће само милити? И девојка је. И шта има страшнога у томе. Ваљда није то узрок, што ми је тата тако невесео?

— Бранко! рече сад мајка, сад би већ могао к себи доћи. Гледај само, Јелена се са свим снуждила.

„Та кроз неколико дана проћи ће и моје нерасположење“, одговори отац мало раздражено, „али зашто да тајим? Данас не могу да владам собом. Данас ме та ствар мучи, једи. Тако сам извезно рачунао.“

— За то, што сте ви у вашој породици сви мушки!

„За тим“ упаде у реч тата, „зар није и то велико зло, што не знамо, какво име да наденемо? Ми смо увек на мушко рачунали и једва смо се сложили да дамо детету име „Боривој“ јер у овоме име „Б“ од имена „Бранко“ и „ј“ од имена „Јелена“. И гледај девојка је. Како име да јој дамо?“

Ове речи изговори отац готово пренеражен, и по лагано увидех, да сам заиста јако згрешила, што сам противу жеље мојих родитеља као девојка дошла на свет.

А моја се добра мајка, јако зауздала за мене.

Приђе мени, откри ме и погледајући рече: „Сиромах мали грве! За то си дошла на свет... Али оцеви су тако себични! Они помишљају само на себе. Они требају сина, који ће носити њихово име, да име — велико име —

Чески ђаци у Прагу хтели су ево већ по други пут да приреде Штросмајерову прославу, но то им је полиција и сад забранила. И то се догађа под „Словенима пријатељском“ Тафе-овом владом!

*

Салва честити словачки учитељ, лишен је звања, зато што уређује — словачки календар!

Уметност.

Успомене на српског сликара К. Г. Данила

Написао Лазар Николић.

III.

У путу из Добрице у Бечкерек сави поред унке прозвате „Лудош“ на лево па ће те пут одвести у Уздин. Нећеш наћи више трагова од међдана подељеног од Србаља и Румуна у заједници пре много година, али ћеш наћи у цркви румунској красни иконостас израђен од српске руке.

По реду уздинска је црква са својим иконостасом старија од овомесне и јарковачке, а стоји у хронолошком реду између темишварске и добричке. Непознато ми је какве је К. Д. послове од год. 1837. када је уздинску цркву довршио (колико се сећам у то доба је ова црква израђена, али годину известно не знам, биће од год. 1833—1837), али држим да се није од год. 1837—1852. непрестано одмарао. То држим да могу закључити отуд, што су његови послови савршенији бивали, и што његово благостање датира куд и камо пре његовог долазка овамо.

Но колико је ова црква 36 година пре његове смрти доготовљена, тешко је наћи јој уметничке замерке, јер ни једна његова радња није јавности угледала, која оштрину уметне критике не би могла издржати. У овоме је Д. био осетљивији него многи сликар, што се види и отуд што је њему увек времена требало за сваку његову израду, и што се не би лако одлучио да какав свој производ готовим прогласи догод не би њега у најмањим ситницама задовољио. Радио је, рекао бих и за будућа времена. Више пути сам видео да би око, прст, руку или буди које место дотичним каменом са даске слизао када би му се чинило, да је у њему и најмања погрешка или да би се опазити дала; посао који је трудан, тежак и често опасан за целу израду био. Но он га се ипак није бојао нити га избегавао.

И уздинска црква стоји на висини осталих његових израда. Слика Исуса Христа биће да је у доњем тракту најсавршенија. Путујући са г. Јованом Пантелићем (бившим директором карловачке гимназије а у оно време директором панчевачке препарандије) год. 1843. по овим крајевима, сећам се да се је он ванредно повољно о овој слици изразио и да је та слика била предметом разговора више пута и у друштву у коме смо ја и г. Пантелић долазили. Но мимо ове и остале слике непопуштају, особито св. тројица која у средини иконостаса стоји и која је толико пути пажњу на себе обратила. Некако је Д. имао начело да на сваком иконостасу главним предметом истакне групу, како је то у јарковачкој учинио са распетијем, а овде са св. тројицом.

Но осим ових досад истакнутих момената, ваља истаћи овом приликом једну страну ове цркве која се код осталих цркава не налази, а то је израда у малом. Читав низ слика израђен је у малом, и велик број једва да је од стопе, што је у толико теже израдити, кад се у обзир узме да су нацртане особе целокупне. Међу ове рачунам поименце усековање Јованово, три јерарха, скидање с крста, апостоли на гробу, Константин и Јелена, двери и још неке друге на које се у овај пар не могу да сетим, јер их дуже већ нисам видео. Једна се са другом у изради и најмањих ситница такмачи, па и ако се у досад описаном опажа да је К. Д. неке ступњеве свога савршенства пролазио, ипак је у њему остало стално и непромењено чувство за мешање боја и групирање делујућих особа.

Овом приликом приметити ми је једно да се на свима досада описаним иконостасима опажа да су скоро увек једни и исти моменти из старог и новог завета бирани без да је једна израда копија друге. Ово се даје тим разјаснити, да су предмети иконостаса увек од дотичних општина уговорени и прецизирани били, па је немогуће било бирати моменте самом уметнику. Некако је било тешко црк. општинама одступити од стародревног православног обичаја, а није било ни саветно друге моменте бирати, кад су главни увек цртани, а лако се је могло увући у послу страног и туђег саветања, као што сам у много наших цркава опазио ствари католичких. О овоме се сећам да сам више пута од Д. чуо, да би он иконостасе сасма друкчије уредио, када би му се на вољу оставило. А било би и могуће, у место многих незнатних момената нашло би се вездан других који би поучни и красни својим садржајем били да се на њима опроба и уметност и поучи смирени гледаоц. Примера ради наводим да ми је Д. говорио, да би прикладан предмет дала прича о Самарићану, главна расправа пред П. Пилатом, Павле у Дамаску, Исус у Емаусу и т. д.

У уздинској цркви рекао бих стао је Д. први пут на сопствене ноге, које су га истом стазом пуних 36 година иза тога носиле. — Из сиромашне породице попео се је он на ступањ од његових савременика непознат, био би пак постигао без сумње код написаног свог дара висину нечувену да се је из средине наше удаљио или настанио у местима у којима би своје порекло заборавио и заборавити морао, што је поред своје жене донекле и учинио био.

Вести из места и са стране.

Германова прослава. Као што смо у јучерашњем броју „Заставе“ јавили, одбор новосадске општине претресао је позив: дал да учествује у прослави Германовој? Управо није ни било претреса, већ је одмах једногласно решено, да се преко тог позива **пређе на дневни ред.** — У Загребу је била о том велика дебата, и нека господа су пре рекла „хоп“, но што су скочила, јер је одбор решио да не учествује у прослави, а већ су унапред били неки растелалили по свима новинама, да ће загребачка срп. црк. прав. општина свечано учествовати. Међутим има мањих општина, које ће и учествовати, па и — вуковарска. То је сигурно зато, што им је Герман помогао да покомунале школе. У осталом чим се наша интелигенција у Вуковару збратимила с Чивутима, знали смо одмах, да није више далеко од тог да се збратими и с Германом. Но да је та ствар дошла пред црк. скупштину а не пред одбор, друкчије би испало. У опште се у мањим неким општинама тај предлог протурен вештачки, тако да општинари и не сањају да ће у њихово име ићи депутације. — Из Карловца нам јављају да ће Герман обзнанити на прослави, да је стигла дозвола од владе, да се из новца нар. фондова дигне нова гимназијска зграда у Карловцима. Новац ће ићи из народњег џепа, а слава од тога, као што се неки надају, Герману у џеп. Иначе је у Карловцима велика спрема. Не знамо јел истина, ал говоре, да с магарећим брдом није добро, мал те неће почети бљувати ватру. Фалб је прорекао да је 13. маја, дакле на појутарје прославе „**критичан дан.**“ Биће натуштено небо, буре и свакојака чуда. Као што се приметило, непогода наступа већ пре тог критичног дана. Дал је Фалб узео при свом рачуну у обзир и Германову прославу не знамо.

Срећом незна нико хрватски. Градско поглаварство у Осеку, требало је недавно обавести о Јулијани Хомонаи из угарске општине Кун Ст. Миклоша, замолило је ту обавест писмом на хрватском језику. Угарска општина врати осечком поглаварству допис натраг, додавши кратку примедбу: „Језик овога списа не разуме срећом ни жива душа у општини Кун. Ст. Миклошу.“

Утакмица орања и јахања. Пољопривредна задруга бачке županије, уз припомоћ бечејског економског удружења приредила је у среду 4. о. м. у **Ст. Бечеју** утакмицу орања и јахања. На утакмици су суделовали већином Несрби, Срба врло мало. Било је гледалаца на 3000—4000 из околних места. Пресуђивачки одбор су састављали гости из Сомбора, који су малим паробродом дошли преко Фелдварца. Код орања најбоље се показао и добио прву награду Мађар **Кевермеш** ратар, а од јахача добио је прву награду Србин **Алексијевић** из Сентомаша. Коњ на ком је први стигао на одређено место био је **Трифуна Каћанског** из Сентомаша. Међу Србадијом владало је велико весеље што је прву јахачку награду добио Србин из Србобрана. — Уз ову утакмицу била је скопчана и изложба пољопривредних машина.

Српска приповетка у страном преводу. Недавно смо јавили, да је приповетка нашег Лазе Лазаревића „У добри час хајдуци“ преведена на руски. Сад смо у стању јавити да се за наше ствари већ почињу интересовати и Французи. Недавно је „Revue Bleue“ донела расправу о Ђури Јакшићу, а сада је француски часопис „Revue Oriental“ донео приповетку гђце Вукосаве Бичанске (из Н. Сада) „Један живот“, која је на српском језику изашла у београдском „Одјеку.“ Ову је приповетку превео на француски Бугарин Л—ев, — који је стални сарадник француских листова.

Статистички податци о јавној сигурносној служби у првој четврти ове године у Тројединци. Мислимо, да неће бити по читаоце без интереса статистички податци о јавној сигурносној служби нашег краљ. хрватског оружништва у првој четврти године 1888. што их ево у изводу приопштујемо: А.) Течајем прве четврти ове године обављено је 11.129 обичних патрола, пружено 687 асистенција, извршено је 577 казненичких пратњи и 176 поштанских пратњи. Б.) Почињених а од оружника пријављених злочинаца: 2 злочина ради увреде величанства, 68 злочина јавног насиља, 18 злочина грабежа и грабежног уморства, 41 злочин уморства и убојства, 66 злочина палежа, 85 злочина провалних крађа, 131 обична крађа, 4 проневерења, 120 тешких телесних озледа, 3 силовања, 3 злочина терања утробног плода, 1 злочин изложења детета, 2 злочина кованја новаца, 1 злочин бегунства, 30 инаких злочина, укупно 575 злочина. Прекршаји и преступци: 28 против јавном миру и реду, 20 против јавнога уреда или службе, 4 против областним одредбама, 46 против сигурности живота, 242 против сигурности телесне, 1147 против сигурности власништва, 15 против сигурности поштења, 8 против сигурности здравља, 133 против оружном закону, 129 против ловског закона, 1294 иних преступака, 26 ради увреде јавних стража, службеника и чиновника. Укупно 3118 прекршаја и преступака. Уваћено је 675 особа ради злочина, а 626 особа ради преступка и прекршаја; пријављено је 483 особе ради злочина, 4745 ради преступка и прекршаја. Пријављено је злочина 87, а преступака и прекршаја 213. Пронађено је украдене марве: 120 коња, 60 комада рогате марве и 202 комада ине марве: укупно 382 комада.

Политички катихизис. Кад је пала радикална влада, те дошао Христић, онда је ужички лист „Златибор“ издао „политички катихизис за народ српски“, који обухвата цео број листа. Тај катихизис се састоји из питања и одговара а циљ му је, да приповеда мржњу против напредњака и — „Аустрије“. Ми доносимо угледа ради нека места из тог катихизиса, да се види, докле он иде, а напомињемо, да је по нашем познавању агитација у Србији против „Аустрије“ већа но игда и да се вара наша дипломација ако мисли, да смо ми уграбили корена у Србији. Да се то постигне, морале би наше дипломате сасвим друкче радити. А сад да наведемо два-три примера из тог катихизиса:

„Ко је су непријатељи српски?

Највећи непријатељ Срба јесте Аустрија.

Зашто нам је она непријатељ?

За то, што нам је мучки одузела Босну и Херцеговину, те у њој мучи и убија народ српски.

Је ли Аустрија непријатељ Србији?

Јесте, она нам смета на сваком кораку; преко своје лендербанке, хоће да нас исиса и дотера до просјачког штапа, да би нам после могла пружати мрвице, и да се после не можемо мићи од ње.

Преко кога она то ради?

Преко напредњака.

Шта треба сви Срби да раде?

Да мрзе Аустрију, као свог највећег душмана.

Је ли нам она била увек непријатељ?

Јесте; историја је пуна примера; она је сметала нашем првом ослобођењу, нашој независности, па и сад смета нашем унутарњем развићу.

Ко је пријатељ Србима и Србији?

Једини искрен и поуздан пријатељ, то је био и јесте: велика и силна Русија.

Шта је дужност сваком Србину?

Да воли отаџбину и владаоца, — да гине за њих; да уважава своје пријатеље, а мрзи и чува се непријатеља“. — Где се овако говори, тамо још сањати о неким симпатијама, била би лудорија.

Нови мађарски племићи. Званичне новине донесоше у свом најновијем броју именовање спахије Б. Розенберга, за племића. „Буд. Хир.“ вели, да му нису познате оне заслуге, због којих је Розенберг постао племић, али му је криво, што тај Розенберг није хтео да помађари бар своје име, те да бар тиме покаже тежњу, да се претопи с оним народом, који га је направио племићем. — Из овога се види до каквих захтева долазе неке претеране шовинисте. Ми сумњамо, да ли није и ту нотицу у „Б. Х.“ написао ако не какав Розенберг, а оно бар какав Голдштајн. А тај Голдштајн, ће по свој прилици сутра тражити, да сви становници Угарске помађаре своја имена.

Научних друштава има сада у Француској 677, од којих су 142 у Паризу. Фонд ових друштава веома је велик.

Туча у сабору. Један члан сабора у Сиднеју (Америци) није хтео да ућути, ма да му је председник одузео реч. Жандари га избаце напоље. Његове присталице потуку се са противницима, те наста права туча. Министри и председник побегли су кући испребијани.

породично име не изумре. Да имају кога, ко ће каријеру направити, и да им се у томе огледа њихова сујета. Да могу рећи, ако што велико учини: То је мој син! Али ако буде лен, распикућа, ако се задужи, или ако га у рату или у двобоју убију?... Једна девојка, каква је то разлика.! Мушки пак, ако украде од оца по коју цигару и ако му повли, и осети да је човек, не може с њиме изаћи на крај ни отац, ни мати; једва чека, да изађе од родитеља, да постане свој господар, и да му нико не заповеда. Од онда је само гост родитељима, на другом месту је његова кућа. Девојка пали ватру на огњишту родитеља. Кућа је жива, лепа, весела, и разгреје кућу својом љубављу у невеселим данима, ако у њој живи девојка. Кад ју одведе — јер она не иде, већ ју воде — оставља кућу плачним очима, и увек се зажели куће. Њена је кућа родитељска кућа, куда и онда одлази над своје огњиште има. Кад јој остаре родитељи, ко их похађа у њиховој самоћи, ко се жури њима, кад чује какво зло о њима, ко се брине о њима ко је њихов ослонац? Девојка! И опет, како не радо дочекују девојку.“

Морам признати, да је овај дугачак говор мало утицао на оца, јер рече, да себе оправда.

Та нисам ја тако разумео....

Настаде тишина.

Сад постаде све јасно пред мојим очима. За то је моје прво присуство учинило тако забуну. Кад први пут погледах по соби, беху више њих са мном у послу и са зачуђеним лицем, са танким гласом поновише: „Девојка!“ — Једна сека дода: „Ако то довна благородни господин!“

Тату не видех око себе.

Из јутра отишао је у звање и морала су по њега послати, али мајка је по собарици заповедила слузи, да о мени ништа не говори. Само нека га брзо кући зове.

Тата брзо уђе у собу.

Прво му питање беше: „мушко, је ли да је мушко?

Нико му не смеде одговорити.

„Одговорите ми већ, шта стојите ту тако преплашено, као да сам жандар?“ настави тата раздражено.

На послетку разјасни му мајка: „Овде лежи, пољуби твоју кћер“.

„Кћи!“ повиче тата готово трагично. „То није могуће“.

„Али тако је“, растера му мајка сумњу.

Тата ништа не одговори, оде мами, и пољуби је у руку и чело.

Мама танким гласом рече: „Срдиш се?“

„Ах! не срдим се“, рече тата и седе на столицу, и поче дубоко размишљати.

Тата се пак срдио. За истину срдио се на мене, што не учиних своју дужност као дете, и што се родих као кћи. То сам по томе видела, што ме до сад не пољуби. А како би ми добро дошло. Боже мој! За што дођох на свет? Тако сам млада, па већ тако горко искуство вређа моје срце. Али да ли сам ја томе узрок? Ја нисам фалила. — Али све је једно. Ја мислим, да би доцкан било жалити, даклем најбоље ће бити, ако примим свршен чин

Долазе нове посете, који припадају мојој родбини.

Свакоме показу, али обично ме погледају са неким презрењем.

И увек морадох слушати: „Штета, што није син!“

Тату поче већ једити, што ме нико ни у шта не узима. Са великим задовољством искусим, да ме против једног или другог противника бранити поче.

Нарочито ваљано насади једног младог рођака, који са неким подсмехом примети: „Бранко, штета што си се у напред толико хвалио“.

— Но чекај, само нека ми већи нарасте, то ће тако девојче бити, да ће завртнути мозак твојем сину, али не ћемо је дати, одговори тата поносито.

Морам признати, да је мојој младој души добро пала ова нада у моју будућу моћ, и да ме у нечем измирила са оним презрењем, које тата до сад показа према мени. Понашање му се у опште промени. Што га већма једе, тиме ми више држао страну. Један пут се изразио, да се радује, што сам већи и бранио ме са оним истим разлозима, које је мајка пре мало употребила против њега. Нарочито ови мушки рђаво стоје, што се њиховог уверења тиче.

Макар да се расположење према мени на боље окренуло, једна ме околност опет мучише. Тата се више пута наго мени — тако сам приметила — не може да се одважи — хоће нешто да ради — бори се у себи — хоће да се на нешто одлучи, али не може да прекрши.

Тата, тата! Зар не заслужује твоја мала већи ни једног пољубца?

Ја чисто скупих усне!

Привукла би к мени то лице, што у ме гледа, али не могу.

Једном необичан глас чух са кревета. Као да је неко тихо, уздржано јецање. То је и тата приметио, јер уплашено погледи онамо.

— Шта ти је Јелена? рече уплашено и приђе кревету. Шта видим — ти плачеш? За име бога ово раздражење може ти шкодити у оваком стању.

Мама не одговара, јецање се утиша, само по некад оте јој се по који уздах.

— Што плачеш чедо моје? пита је тата уплашеним гласом. Говори!

Али мама ништа не говори.

Тата је мољакаше, тепа јој, и не могаше јој срце умекшати.

Мајка уђе у собу и зачуди се, кад виде, да је мокро мамино лице.

„Забринуо сам се,“ рече тата, „Јелена не ће да каже зашто тужи.“

— И ти не можеш да погодиш? Питаше га мајка.

„Не могу.“

— Та ниси ни пољубио твоју кћер.

Тата скочи.

„Јелена за то плачеш“.

И тиме приђе колевци, узе ме, однесе ме мами, а с њеног лица сјала је на ме љубав — љубав — љубав. Тако добро лице има моја мама. Са таким изразом нико ме није гледао.

За тим ухвати ме тата, осетих браду, што ме мало голицало, после тога рече:

„Мила моја кћери!“

И тако ме пољуби, да ме поче грепсти брада његова, на што ја ударим у плач.

— Та угушићеш сироту! рече мама, дајте је мени!

И тамо ме метну на плав свилен покривач.

Мама ме дуго погледаше дуго. Ја ућутим.

„Је си ли срећан? питаше мама.

И тата пољуби маму.

„Срећан сам.“

У Будимпешти 4 (16) маја 1888.

Превео **Х. У.**

Трговачко-занатлијски део „Заставе.“

Још једна о трговачкој заједници.

Ево прође једна година од онога времена, од како се први трговачки збор у Н. Саду састао, да се посаветује и споразуме гледе оснивања трговачке заједнице. — Па шта је за ту годину дана учињено у прилог оснивања заједнице? Укратко рећи, збор је донео истина решење; али одбор се ни једанпут састао није, јер не беше ни сазван, није се дакле ни конституисао до данас. И према томе није ништа ни учињено; но томе се није чудити. Кад су после збора на овом месту више чланака о облику и цели заједнице штампани, избила је разлика у назорима појединих писаца с једне и збора с друге стране, па сад у овај мах незна се, да ли постоји онај одбор или не, и да ли је вољан онај, који је позван и који се осећа дужним дати рачуна и разјашњења у погледу одборског неконституисања, јер кад је јаван збор могао једнодушно предлог о заједници усвојити и досљедно томе одбор изабрати, онда је то јасан и необорив доказ, да наши трговци заједницу оће, јер да је не хтедоше, не би на збор ни дошли, не би ни трошка правили. Одбор је дакле дужан дати од себе живот ног знака, па био тај од успеха или не, довољно је ако оправда оно поверење, које му је први трговачки збор поклонио, у то име се ми надамо, да ће одбор што скорије бити конституисан.

Кад је о трговачкој заједници реч, нужно је да сваки искрен пријатељ нашега напретка овај покрет потпомогне, да рачуна и од себе и себи и да помисли, да су трговци многе корисне установе основали, многа добра и узорита дела починили и то све за општи народни интерес а готово ништа за себе. Та нашега трговца врата су и данас отворена за српски лист, за књигу, за позориште, за Матицу и за разне друге сувремене и добротворне цели, не могу се дакле затворити ни пред трговачком заједницом, пред установом, која би искључиво трговачким интересима служила, особито ако би од повољног економског утицаја била.

Сувишно и досадно би било и даље напомињати данашње несносно стање наши трговаца, на овоме месту било је о тој теми доста писано, доста то, да је положај наших трговаца све то неповољнији и мучнији, не остаје нам дакле ништа друго, већ да започету ствар са већом енергијом прихватимо и себе пред својим потомством оправдамо.

Овога пута ћу опет завршити са једним новим предлогом за заједницу. Моје мишљење је свагда било то, а и данас је, да трговачка заједница, ма у ком се облику основала, не може у прво време разноврсне цели имати; она се може привремено основати и тек по истоку од 2—3 године могле би се цели према најнужнијем потребама определити. — Природан закон се о томе не мења, за мањи посао мања, а за већи, већа припрема се изискује и што боља спрема, то успешнији рад.

А хоћемо ли заједницу, то је морамо издаље заснивати.

Један практичан начин за постизавање цели био би следећи:

Да се заснује од прилике 5000 комада удела по 20 новч. недељне уплате, као што то бива код данашњих заједница за међусобно помагање и штедњу, тим начином би се за 3 год. скупила једна свота од 160 до 170 тисућа форината, с којом свотом би се могло озбиљно и успешно радити. Овим начином стоји од воље сваком пријатељу трговцу, да узме удела, колико жели, тако, да би сваки са поверењем овакој заједници приступио. Како би се ова установа руководила, то је споредна ствар, главно је, да би наши трговци до јефтинијег кредита долазили.

Значајно је још, да за оснивање оваке заједнице није нуждан велики број покретача. Ако би се у случају одбор о томе споразумео, тога ради још један збор сазвао, свој предлог поднео и тај се усвојио, новосадски трговци и једномишљеници почели би потписивати удела и уједно би све наше трговце у нашој домовини на чланство позвали а нема сумње да се не би нашло толико усталаца, који би са табаком у руци чланове купио и достојно ствар потпомагао.

С. Р.

(Радо доносимо овај чланак. Међутим можемо јавити, да колико је нами ствар позната, трговачка ствар није заспала, и ми нисмо више далеко од другог трговачког збора. Пр. Ур. „Заставе“).

Још једанпут о књиговодству новчаних завода.

Од дра Живка Гојковића.

(Наставак.)

Од колике је практичне важности за управу, да барем у почетку године има јасан преглед оброка доспевајућих у наступајућој години, види се из следећег уважења.

Управа је дужна по уставу смањити у новој години каматну ставку на зајам (а истодобно и на улог) чим има из старе године пренешеног чистог добитка. Па како се из камата на зајам (једаног врела живота) имају подмирити сви трошкови управе, и како је забрањено по уставу из улога хасну вући (камата улога несме бити нижа од камате на зајам) очевидно је, да завод покрива своје трошкове, искључиво од оног зајма, који произтиче од чланарине (и уписнине).

Да узмогне за нову годину завод одредити висину камате на зајам, мора управа у почетку године склопити прорачун прихода и разхода својег. Разход је лако израчунати, јер је истоветан са предвиђеним и непредвиђеним (одприлике установљеним) издатцима за режију; но приход се установити неда, ако управа није кадра израчунати, на колико оброка чланарине у наступајућој години за известно сме рачунати.

То су управо они оброци, који у тој години доспевају (јер управа не мора у обзир узети као мањак оне оброке, који доспевају али фактично неће бити плаћене, пошто на те оброке тече закаснина).

Дакле без јасног прегледа доспелих оброка чланарине нема прорачуна; без прорачуна не може управа каматну висину одређивати дакле ни смањивати, без смањивања остала би чиста хасна лањске године у рез. фонду, што је по уставу забрањено; рез. фонд расте, што донекле није забрањено — али би временом морале према уставу из тог фонда ићи огромне своте на добротворне и просветне цели — а поред тога би чланови на зајам морали плаћати вишу камату; а то није интенција друштвеног устава, који хоће, да се сва чиста хасна употреби на смањивање зајамне камате, а рез. фонд, који се допуњује уписнином и случајним рачунским сувишком само у толико има ићи на оне цели, у колико би и поред смањене каматне ставке на огромну своту нарастао.

Г. Барић можда на овом месту жели поновити свој већ подигнути приговор, да се несму првог дана године рачунати као имовина друштва а дуговина члана они оброци, који, тек у течају наступајуће године доспевају; но овде није реч о биланцији, дакле ни о том, јесу ли они оброци имовина друштва или дуговина; овде је реч о врелу прихода и расхода; а доспели оброци чланарине код нашег замишљеног завода јесу и остају главно врело прихода; ови се пак не рачуне ни у приватној, ни у државној економији по тренутку доспелости, него тиме, да ли ће утећи или не.

Ако је г. Барићу противно, што за обрачун са члановима у погледу чланарине отварам посебну главну књигу, која ће у себи сјединити и конто-коренте (ради посебног обрачуна са чланом) и зборник (ради прегледа доспеле чланарине), па ако г. Барић налази, да обзири трошкова биљеговођа књига нису довољни за отварање посебне те књиге — онда позивам г. Барића, да он реши на темељу дојакошњи књига тај проблем; да управа у почетку године има потпун преглед у наступајућој години доспевајућих оброка чланарине — а да се не преврће лист по лист главне књиге (контокорента) и да се код сваког новог члана (честице) не морају свих 260 оброка сконтрирати на дан доспелости, па опет у почетку нове године свих 52 недељних сконтра сабирати (јер је број оброка у појединим недељама неједнак). Пример: Код 5000 честица, које у почетку састављају друштво треба за сконтрирање 800.000 уписа; у течају прве године нарасте број честица за 500 дакле 80.000 нових уписа; првог дана идуће нове године има се збројати из књиге сконтра 880.000 уписа раздељених на 52 места књиге — а то је по појем назору огроман посао.

Ако г. Барић не реши горњи проблем, онда ће морати мени гледати, кроз прсте, када стварам ону чудновату (јер досад нигди невиђену) књигу; чим завод има сасвим нових установа не треба се чудити, што се и нов облик пословне књиге предлаже. Ново вино у нове мешине!

Да пређемо на само излагање нове главне књиге.

* * *

Посебна главна књига има овај облик.

1. На сваком листу повученим правим (хоризонталним) линијама (од лева на десно) отвара се 50 рубрика. У свакој рубрици садржај је од лева на десно поступајући сваки податак, који је нуждан управи знати о правима и дужностима дотичног једног честичара. Па како има тих података 268 на броју, а сваки податак мора бити за себе заграђен са толико исто стрмих (вертикалних) од горе на доле повучених линија — иште се ширине листа (фолија) у којој се сместити може свих 268 стрмих рубрика, та је ширина тако огромна, да не би могао један човек књигом равнати, када би баш и могао штампар и књиговезац такову књигу створити; зато се предлаже, да се сваки лист на двоје пресече овако:

Половина нужних стрмих рубрика за оних 50 честица пише се на једном листу књиге а друга половина рубрика, на доидућем листу књиге тако, да прва рубрика (текући број, уједно број честица) заузима како на првом, тако и на другом листу прво место за знак, да је други лист само продужење првога.

2. Да би штампа испала јефтиније, може се рубрицирање тако удесити, да се једна те иста тисканица за први и други лист (обе половине фолија) употребити може.

То бива овако: 260 рубрика за толико оброка дели се по томе тако, да се отвори само 130, па се цифра тих оброка само непотпуно штампају са 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 0. тако 13 пута, те ће се цифра после пером испунити, и то на првом листу од 10 до 130, а на другом листу од 131 до 260.

Текући број заузима рубрику 1. Нужне су пак још ове рубрике:

а) Име и презиме честичара.

б) 6 годишта, у којима оброци чланарине доспевају (оброци једног члана доспевају у 5 година по времену, но то време мора прећи у шесту календарску годину, чим први оброк једног члана недоспева у првој недељи календарске године).

в) Дан кад је први оброк доспео.

г) Дан кад је последњи доспео или члан иступио.

3. Обзири штедње штампарских трошкова иште и удобна величина књиге захтевају, да се све те рубрике не понављају на другом листу.

Рубрика 1. мора бити поновљена, јер се без ње на другом листу не би знало, којој честици уписи припадају. Остале рубрике дају се тако разредити, да једне само на првој, а друге само на другој половини листа (фолија) долазе, треба их у тисканици тако удесити, да се на другом листу на место оног, што је на првом листу испуњено, друго испуни.

Тако се даје рубрика име и презиме изједначити са 6 рубрика за 6 годишта или тим начином, да се у главу рубрике уметну оба наслова, па се на првом листу у низу дотичне честице испуњује у тој стрмој рубрици само име и презиме а на другом листу само 6 годишта, или се пак даде наслов 6 годишта у штампаној тисканици, али се тај наслов игнорује на првом листу, јер се ту испуњава рубрика са именом и презименом —, а тек на другом листу са 6 годишта.

Две рубрике, које означују почетак и свршетак чланства могле би доћи у тисканици упоредо а испунити само на првом листу, на другом пак прескочити.

Но још би боље било место двају, отворити само једну под насловом: „Крај чланства“. Тај наслов значио би на првом листу почетак, на другом листу свршетак чланства.

Тим би ширина књиге смањена била за једну рубрику. С тога сам мало час рачунио свега 268 рубрика. Када се сетимо, да смо рубрику име и презиме сместили онде, где су 6 годишта и када рубрике почетак и свршетак чланства редуцирамо на једну (што је могуће учинити и без обзира на штедњу простора, јер је књиговођи врло лако сместа у глави израчунати дан, када чланство престаје, имајући пред собом дан када почиње) онда тисканица у истину садржи ових 138 рубрика: 130 за оброке, 1 рубр. за број, 6 за годишта и 1 за „Крај чланства“.

Тих 138 има се поделити на оба крила књиге, дакле десно крило има садржати онај остатак рубрика, који није могао смештен бити на левом.

(Наставиће се.)

Занатлије на пијацама.

Занатлијство у Угарској има силних непријатеља. Не претерујемо, кад кажемо, да су међу њима најсилнији — Чивути.

Уз фабричку утакмицу и наш немар да помажемо занатлије Хришћане, долазе и Чивути. Понављали би оно, што смо већ толико пута рекли, кад би сад доказивали шта су све Чивути учинили на штету нашем занатлијству. У том послу нису они имали граница, већ су систематски и по неком плану, (удешеном без сумње у индустријском одсеку париске „Alliance israelité universselle“) радили против животних интереса занатлијског сталежа у Угарској. Њихова је лозинка — да свугде сметају занатлијама.

Узмимо само њихов најновији корак на остварењу те лозинке. Они би да истисну наше занатлије са пијаца и вашара. У томе су у неколико и успели, наравно имајући јака ослонца у рђавом занатлијском закону од 1884 год., који је оличен представник чивутских смерова. Покрет да се тај занатлијски закон измени, остао је на жалост безуспешан. На жалост, да на пештанској вази навек притежу чивуцки, а не занатлијски интереси.

Чивуцка жеља, да истисну занатлије са недељних пијаца и годишњих вашара, испунила се већ на много места. Ако обиђемо многе наше вашаре, нађемо све мање наших занатлија. Проредили се. А о пијацама и да не говоримо. Од куд то? С једне стране онемогућили су Чивути сваки пазар занатлијама „чудном“ конкуренцијом своје готове робе, — с друге стране иду им у том послу на руку и наше жупаније и варошке управе. Разним штатутима (szabály rendelet), које поједини жупанијски чиновници за добре чивутске паре зготове, а жупанијска скупштина без приговора усвоји, — скучена су права занатлијама на вашарима и пијацама. Тако је онда занатлија лишен могућности, да своју робу прода на вашару и пијаци, а код куће и онако не може, јер му је чивутска „јефтиноћа“ одвукла све муштерије.

Случајева, да су таким правилима жупанијских скупштина, сасвим искључене занатлије са вашара и пијаца има врло много. Наравно, да то све иде у корист Чивута. Чивутски препродавци готове робе, били би јако оштећени, кад би скрштених руку гледали како муштерије одлазе на пијацу и вашар (за коју се прилику обично спреми новаца) и купују код занатлија. Зато они и оће да истисну занатлије са вашара и пијаца. Томе би требало стати на пут, јер ако Чивути и даље буду сретне руке у томе, биће — зло.

Као радосну околност бележимо држање скупштине зољомске жупаније. Она је, канда, прва досад стала на пут тим смеровима. Постојао је предлог (наравно инспириран с чивутске стране) да се занатлије сасвим истисну са пијаца и вашара зољомске жупаније. Неколико чивутских најамника бранили су енергично тај предлог, но он је пропао. Скупштина је донела закључак, да све занатлије могу похађати без икаквих препрека вашаре и пијаце те жупаније. Према томе чивутски смерови претрпили су у зољомској жупанији — пораз.

Ми морамо одати хвалу свести зољомских жуп. скупштинара. Кад то чинимо, не можемо затајати жељу, да њиховим примером пођу и остале жупаније и да одбијају економске атентате на наше занатлије. Занатлијство у Угарској пошло би знатно у напред, кад би у сваке жупаније нашло оне заштите, које је нашло у зољомске.

И. И—ћ.

Вести из трговачко-занатлијског света.

Проневера у илочкој сремској штедионици. Пишу нам из Илока: „Благајник Марковић је проневерио девет хиљада и неколико стотина фор. а не једанаест и неколико стотина, као што се у телеграму вели. Он је 18. маја стављен у истражни затвор, а проневерена свота осигурана је тим, што је метнута интабулација на његово имање (које вреди неких 12 хиљада фор.) Узгред буди речено, да штедионични основни фонд (Stammfond) износи 30.000 ф. а резервни 11.697 фор. и 32 новч., а не као што неке чивутске новине веле 15.000 фор.“

Изложба прстења. 2. (14.) маја отворена је у Пешти велика изложба прстења. Изложбу је приредила старинарска задруга. Изложено је много прстења из разног доба. Посета је велика.

Конгрес трговачких спомоћника биће ове године у Кошици (Kassa) и то првих дана месеца јула. Приређује га земаљско удружење трговачких спомоћника из Угарске. Биће присутан и угар. министар трговине.

Индустријска изложба отворена је сад у Бечу. Има необично много излагача из свих крајева Аустрије.

Трговачки музеј отварају у Београду мађарски трговци и занатлије. Сад нам пак јављају из Београда, да ће такав музеј отворити и француски индустријалци у Београду и Нишу. — У Нишу је недавно успостављен конзулат француске републике.

Пореза на алкохол. Јављају из Беча да се тамо бавио министар Тиса у ствари повишења порезе на алкохол. Ова повишица има јаку опозицију у бечком царевинском већу. Дал' ће је овај примити, то је велико питање. Угарски сабор ће је зацело примити, као и обично све што Тиса затражи.

Изложбене зграде од зем. изложбе 1885 г. у Пешти, оће да купи пештанска општина. Нуде за њих 120.000 фор. То ће слабо изравнати дефицит изложбе.

Трговина.

= **Нови Сад** 10. (22.) маја. На житним пијацама је и опет застао онај пре неки дан бивши промет са раном зато, што су стигли извештаји са ваше страна да су се усеви ускредили те је спе-

кулација рада да по нижој цени шеницу и кукуруз пазари. О исто доба имаоци ране у свести тој, да није ни јесењи а још мање овопролетњи усев ни бар у средњу руку добар, нису вољни да издају своју стару рану без што напредније цене. У главном широм наше домовине нису усеви ни бар мало у добром већ скоро у хрђавом су стању. После оне дуготрајне хладноће настали сухи ветрови и суша без благодетне кише. Влат је веома кржљав шенични а кукуруз је ретко изникао и слабачак.

На нашој житној пијаци су главни купци шенице наши млинови; спекуланти пазаре кукуруз и односе га горе. Цена је рани у нас постојано чврста. Шеница 6 ф. 80—90 н. Наполица 5 ф. 90 н. Јечам 4 ф. 60 н. Зоб 4 ф. 60—70 н. Кукуруз 5 ф. 80 до 90 н. Све од 100 кгр.

Посао са производи код нас је сасвим заостао. Маст се само на мештанску потрошњу ограничила на веће партије за горње пијаце се не тражи. Сланину спекуланти чувају тамо за жетву. Цена је масти на мање 68 ф. — 70 ф., на више 66 ф. — 68 ф. Сланина танка и средња сушена 66 ф. — 68 ф., дебела паљена 68 ф. — 70 ф. од 100 кгр. Пасуљ 12 ф. — 13 ф. На свињској и месарској пијаци је врло мало продаје. Угојени свињи 48—51 н. од 1 кгр. Теоци 7 ф. — 14 ф. од ком. Јагњци 3 ф. 50 н. до 8 ф., од пара.

У главном на свима пијацама нашим па и по отвореним дућанима и са робом занатлијском ове је недеље сав рад застао.

У **Будимпешти**, 9. (21.) маја. На житној берзи је застао посао, није велике понуде са шеницом а и воља за куповање је доста ограничена; имаоци захтевају вишу цену докле спекулација није вољна ову да одобри. Плаћана је шеница потиска тешка 80·5. 7 ф. 60 н., 81·5. 7 ф. 60 н., 80. 7 ф. 55 н. 79.5 7 ф. 55 н. 79. 7 ф. 50 н. 78.5 7 ф. 40 н. Пештанска 80 и 79.5 7 ф. 47½ н. 78.5 7 ф. 35 н. Бачка 79. 7 ф. 40 н. Банатска 78.5 7 ф. 37½ н. Све на три месеца. Кукуруз 6 ф. 25, 6 ф. 27½ н. и 6 ф. 30 н. Кукуруз за мај-јуни 6 ф. 47 н. за јули-август 6 ф. 48 н. Репица за август-септембар 10 ф. 75 нов.

Производи. Маст 68 ф. Сланина 56 ф. 50 н. до 57 ф. 50 н. Шљиве српске узанц каквоће за октобар-новембар 7 ф. босанске 7 ф. 25 н. 100 ком. у по кгр. 8 ф. 25 н. 85 ком. 10 ф. 25 н. Све од 56 кгр. Спирит прост 24—24 ф. 50 н. за потрошњу на мање по 26 ф. рафиниран 27 ф. 75—28 н.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи од 10. маја.

4% угарска златна рента	— — —	97·—
5% „ папирна „	— — —	85.40
Дукати	— — —	5·94
Наполеондори (20 франака)	— — —	10·03
Немачке држ. марке	— — —	62·15

Најновије вести.

— Из Софије јављају, да је касација потврдила пресуду првостепеног суда против мајора Попова.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ.“

(Стигли 10. маја у вече.)

Милано. Бразилијанског цара поново капља ударила (у мозгу.) Морали су га причестити. Мисли се, да му нема више лека.

Одговори администрације.

Госп. Т. Марковићу, Вршац. „Застава“ вам је обустављена, што нисмо добили од вас претплату. Ми у Вршцу немамо скупљача, кога смо опуномоћили да за нас купи претплату. А кад неко сам скупља претплату на „Заставу“, а људи му верују и дају новац, не можемо ми одговарати за њега. Друго би било, да смо ми неког јавно у листу опуномоћили да купи за нас претплату, тада би му се давала претплата услед наше пуномоћи и ми би били одговорни. Изволте дакле расчистити рачун с оним, коме сте новац дали.

II. Исказ
добровољних прилога за пострадале Кикинђане.

(Стигли уредништву „Заставе“.)

Скупила гђца Катица Раин Стојковић у Јазку.

Г. Г. Јула Мијатовић 5 ф. Николај Бошњаковић 3 ф. Светозар Пантелић парох 2 ф. Светозар Лукић 2 ф. По 1 ф. Љубица Пантелић, Ана Нешковић, Марина Сладаковић, Милица Стојшић, Катица Раин Стојковић, Софија Раин Стојковић, Роза Шенштајн, Ђорђе Цвејић, Стева Херцег, Неша Јоцић, Милош Марић, Н. Н. Н. Н. По 50 новч. Зорка Нешковић, Нина Видаковић, Живан Стефановић, Коста Лукић, Славко Видаковић, Арсеније Утвић, Јован Јовановић, Живан Радоновић, Лазар Јанкуловић, Лазар Поповић, Ђока Николајевић 30 н. Ђорђе Поповић 20 н. Свега 30 ф. 50 н.

К томе по извештају у броју 52.
57. 59. 70. и 71. 92 ф. 44 н.
и 20 динара у банкама
укупно 122 ф. 94 н.
и 20 динара у банкама.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Од стране овоместне српско-црквене општине у Нештину изразује се јавна захвала г. г. подузимачима Атанасије и сину Јовановић, казанџијама у Новом Саду, који су нашу свету цркву бакром покрили, сав потребити дунђерски посао поправили, на торњу неваљалу грађу изменули, и на свету цркву, два громобрана наместили вештачки, на наше највеће задовољство, те их овим топло препоручујемо свакој општини, као вештаке и савесне подузимаче у тој струци.

Нештин, дне 19. априла 1888.

За одбор:

Перовођа: **Мила Ђукић** учитељ.

Председник: **Андрија Дамјановић**

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изишао је 19. број

СТРАЖИЛОВА

са овим садржајем:

* * * Песма од Војислава. — Прво унуче. Приповетка из паланачког живота у Србији. Написао Илија И. Вукићевић. — Чика Зоран. (Наставак.) — Кљимек Борута. (Наставак.) — Етичка еволуција. (Поводом Карићеве књиге: „Србија.“) Од Ст. П. — Кемија за последњих педесет година. (Наставак) — Ковчежић. Позориште и уметност. — Књижевне белешке.

„Стражилово“ излази сваког четвртка на читавом табаку. Цена му је 5 ф. а. вр. на целу годину, 2 ф. 50 нов. на по године, 1 ф. 25 нов. на четврт године. За Србију и Црну Гору 14 динара или 6 ф. на годину. — Рукописи се шаљу уредништву а претплата администрацији „Стражилова“ у Нови Сад.

ОГЛАСИ.

Објава.

Овим се од стране потписаних извршиоца опоруке и руководатеља оставине пок. Јована и Марије Трандафил објављује да ће се оставинска салашка земља од **206 283/2500 новосадских ланаца поред Кисача** 2. јуна (21. маја) тек. године у 2 сахата после подне на јавној дражби у једном комаду или више парцела код ченејске цркве на три идуће године под закуп издавати.

Сваки лицитант дужан је 3 фор. по сваком новосадском ланцу у име пишмарине положити.

Остали услови могу се код г. **ћире М. Поповића** дознати.

Нови Сад, 16. маја 1888. 3—3

Руководатељи оставине пок. Јована и Марије Трандафил.

Објава.

Овим се објављује, да ће се дана 21. маја (2. јуна) тек. године у 3 сахата после подне код ченејске цркве путем јавне дражбе на три идуће године издавати под закуп салашке земље пок. Марије Трандафил и то салаш од 154 2086/2500 новосадских ланаца (**пређе салаш ђоке Шилића**) поред керског друма и салаш од 50 1877/2500 новосадских ланаца (**пређе Јефтић-Грунтов**) Издаваће се читава земља у целини или у мањим парцелама.

Сваки лицитант дужан је 3 фор. по ланцу у име пишмарине положити.

Остали услови могу се код г. **Луке Јоцића** дознати.

Нови Сад, 16. маја 1888. 3—3

Руководатељи оставине пок. Марије Трандафил.

МЕШОВИТА ТРГОВИНА

Ј. МИХАЈЛОВИЋА

у Хртковци (Срем)

потребује једног млађег помоћника. 3—3

ВИНОГРАД

у Ердутском брду у величини од 4600□° продаје се са fundus Instructus-ом одмах уз готов новац.

Поближе код властника **Саве Лукића ковача у Мирковци.** 3—3

КАКАО
и
ЧОКОЛАДА
VICTOR SCHMIDT & SÖHNE

која је на првој бечкој изложби куварске вештине са највећом наградом, са почасном дипломом одликована, може се добити, чиста и права са нашом влашћу регистрираном „шпцмарком“ и фирмом, код свих реномираних гг. трговаца и трговаца с деликатесама, у Новом Саду код гг.

Д. Коде и Емериха Дицгена.

— Пошиљке са поштанским поузећем (Nachnahme) у провинцију.

VICTOR SCHMIDT & SÖHNE,

ц. кр. зем. фабриканти. Фабрика и средишно одправништво у Бечу Wien, IV., Alleegasse Nr. 48. (nächst dem Südbahnhofe.) 134—150

НАЈНОВИЈИ

ВРЛО ЛЕПИХ И ЛАКИХ ВУНЕНИХ ШТОФОВА ЗА ЖЕНСКЕ ХАЉИНЕ

ФРАНЦУСКОГА ТОАЛА, АЖУРА И КРЕТОНА

у свакој цени а у већој количини добио сам.

Цене су врло умерене. Мустре на захтевање шаљем бесплатно.

ДАВИД ЋУРЧИЋ,

код „златне руже“ у Новом Саду.

8—6

НОВО!
ПАТЕНТИРАНЕ ПАРНЕ МЛАТАЉКЕ
СА ЗУБЦИМА

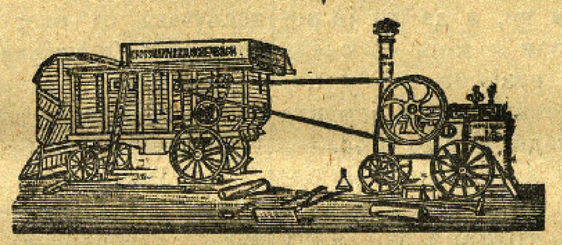

за локомобиле ложеће се дрвом или угљем

ОД 3½ и 4 КОЊСКИХ СНАГА

измлате за 10 сахата 4500—6000 снопова, сасвим чисто очишћена и по величини одабрана зрна

ПОТРЕБУЈУ МНОГО МАЊУ СИЛУ И МАЊЕ ГОРИВА

а рад им је много већи и бољи

а и лакше се с једног места на друго

ПРЕНЕТИ МОГУ

НЕГО МАШИНЕ СА ШИНАМА.

Ценовници на захтев.

Ове млатаљке израђују у доброј справи и продају повољно

ГРОСМАН И РАУШЕНБАХ

ПРВА ТВОРНИЦА ЗЕМЉЕДЕЛСКИХ СТРОЈЕВА

У БУДИМПЕШТИ.

3—5

Thee
feinst Souhong Paquet à ¼ Co. . . . fl. 1.25
feinst Melange Paquet à ¼ Co. . . . fl. 1.40
Jamaica-Rum feinst, 1 Flasche à 1 Liter . . fl. 1.80

Cognac, Champagner, alt echt, ¹/₁ Bouteillen . . . fl. 2.—
Borovička, echt, Flasche à 1 Liter . . . . . fl. 1.20
offerirt unter Zusicherung solidester Bedienung.
F. JARUSEK, Pardubitz, (Böhmen.)
Versandt gegen Nachnahme oder Einsendung des beiläufigen Betrages im Vorhinein.

21—30

СРПСКА ШТАМПАРИЈА
ДРА СВЕТОЗАРА МИЛЕТИЋА
У НОВОМ САДУ

удешена и снабдевена сваким штампарским материјалом, израђује свеколике штампарске послове брзо и јефтино, препоручује се

СЛ. ПОЛИТИЧКИМ И ЦРКВЕНИМ ОПШТИНАМА

са својом јефтином и угледном израдом општинских тискарија сваке врсте.

НАШИМ СЛ. ЦРКВЕНИМ ОПШТИНАМА

препоручујемо

ЦРКВЕНЕ МАТРИКУЛЕ

штампане на прописаној хартији, правој кончаној „Dyos-Györi“ у великом формату 45—59 сантим.

Уз ово се примећује, да је само оно права хартија ових матрикула, која има поменуту величину и која има слепа слова (Wasserdruck) са именом ове хартије „DYOS-GYÖRI“

Цена је знатно спуштена и рачунамо табак по 4 новч. а за наручбине преко 100 табака

САМО 3 НОВЧИЋА ОД ТАБАКА.

Нашим гг. трговцима препоручујемо јефтину израду

РАЧУНА и ЦЕНОВНИКА,

трговачке коверте са фирмом штампамо 1000 комада по 1 фор. 50 новч., 2 фор., 2 фор. 50 новч. и 3 фор.

ВИЗИТ-КАРТЕ

сваке врсте и у разној величини 100 комада

по 30 новч., 40, 50, 60, 70 новч., па до најскупљи.

Власник и издавалац Милица Тошић рођ. Милетић, Одговорни уредник Јаша Тошић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.